

Там, де сурми журавлині

Дружина охорони природи Київського університету «Ленінський дозор» з метою виявлення і збереження місць, де зустрічаються рідкісні тварини, провела експедицію у верхів'ї річки Вільча (Київщина).

...Ми йдемо лісом. Під ногами сонно чавкає багноюка поліського болота. З високого дерева чується басовите «гууу-гууу-гууу». Це туркоче дикий голуб клинтух, який гніздиться у великих дуплах старих дерев. Обіч просіки стоїть кілька всохлих вільхових стовбурів. Враження таке, ніби хтось знизу доверху старанно обстругав їх сокирою. На землі лежить добряча купа трісок. Це попрацював чорний дятел, або жовна, найбільший і найсильніший з наших дятлів. Він також полюбляє старі ліси. Часто зустрічаються тут й інші птахи.

Виходимо на велику галявину, порослу молодим березняком. Із заростей вилітає великий чорний птах з ліроподібним хвостом і білими плямами на крилах. Тетерук! На Київщині ці птахи зустрічаються лише в північних районах, причому досить рідко. У Вільчанському ж лісництві вони ще порівняно численні. В заболоченому сосняку нам вдалося знайти гніздо з сімома яйцями брудно-вохристого кольору з червоно-бурими плямами.

Передвечірню тишу весняного лісу раптом проймають дивні звуки. Лише через мить розуміємо, що то сурмлять журавлі. За двісті метрів від нас поважно походжали два красені. Сірі журавлі, занесені до «Червоної книги Української РСР». Місця, де вони ще гніздяться в Київській області, можна перерахувати на пальцях. Ось чому ми так зраділи цій зустрічі.

З першого й до останнього дня журавлі були нашими супутниками. Ми прокидалися вранці у наметах під звуки їхніх сурм. На території Вільчанського лісництва гніздиться принаймні кілька пар сірих журавлів.

Багатий і різноманітний тваринний світ у верхів'ї річки Вільча. Мабуть, важко знайти в області ще одне таке місце, де б оселилося стільки рідкісних хижих птахів. Ми знайшли гніздо зміїда, два — малого підорлика, три — яструба-тетерев'ятника, п'ять гнізд канюка.

Чи не найціннішою знахідкою нашої

експедиції було гніздо чорного лелеки на височенному старому дубі у заболоченому вільшанику. Цей птах занесений до червоних книг СРСР та УРСР.

Пощастило Дмитру Осавлюку: він надібав стару дуплянку, в якій оселилася качка-гоголь. Це перша знахідка цього виду на гніздуванні в області і друга — на українському Поліссі.

На лісових болотах мандрівників зустрічають мелодійним посвистом кулики-чорниші. Із піднебесся долинає мекання бекасів.

У Вільчі та в дренажних канавах, прокладених вздовж ґрунтової дороги через ліс, живуть бобрі. Кілька разів нам зустрічалися болотяні черепахи. Тут збереглися і махаони. Цей гарний метелик потрапив до Червоної книги.

Багата мисливська фауна вільчанських лісів. З копитних тут є олені, лосі, козулі. Сліди їх можна зустріти на кожному кроці.

Знайшли ми і рідкісні рослини — плаун сплюснутий та колючий, росичку середню.

У верхів'ї річки добре збереглися унікальні природні комплекси українського Полісся. Зустрічаються всі три типи боліт — низові, верхові та перехідні, а також різні типи лісу — від заболочених вільшаників до сухих сосняків. Ці місця стали останнім притулком багатьох рідкісних та зникаючих видів тварин і рослин. Вони також є своєрідним природним резерватом для мисливських звірів і птахів.

Щоб зберегти всі цінні природні об'єкти, територію Вільчанського та Яковецького лісництв доцільно включити до складу Іллінського заказника. Адже вирубки старих ділянок лісу, що проводяться тут, позбавляють вільчанські ліси їх первозданності. У верхів'ї Вільчі треба створити комплексний заказник республіканського значення.

В. ГРИЩЕНКО,

член штабу дружини охорони природи Київського університету «Ленінський дозор».